

Република Македонија
 Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје
 Јавна научна установа Институт за фолклор „Марко Цепенков“
 Бр. 03-721
 26.12. 2014
 Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
 СКОПЈЕ

Примено: 29-12-2014

Орг. Едини.	Број	Прилог	Година
02	1333		

За: _____

Датум: 29.12.14

Потпис: _____

До

Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Во врска со вашето известување бр. 02-1333/3 од 18.12 2014 год. со барање за наше произнесување за Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование, Научниот Совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ од Скопје, на седницата одржана на 26.12.2014 год. ги дава следните забелешки, мислења, ставови предлози.

Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје пристапувајќи кон внимателно разгледување на Предлогот на Законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование, како и Предлог-законот за високообразовните установи за образование на наставен кадар во предучилишно, основно и средно образование, смета дека не треба да се брза премногу со постапката за усвојување на овие предложени измени и дополнувања. Институтот за фолклор смета дека вака сериозни измени и дополнувања во горенаведените закони во образовниот систем бараат започнување на вистинска јавна дебата, расправа која ќе биде базирана врз релевантна научна и стручна анализа во која би биле вклучени поголем број на експерти од областа на високото образование, како и сите институции кои треба да ги имплементираат овие измени и дополнувања.

Сметаме дека предложените измени и дополнувања на Законот за високото образование содржат многу нелогичности и контрадикции кои се во спротивност со постоечките услови кои владеат во научните и образовните институции.

Слободата на образованието е уставна категорија, и како таква, сметаме дека некои од овие предложени измени во високото образование се косат со уставните определби, како што е на пример случајот со воведување на државниот испит.

Сметаме дека државниот испит всушност е интервенционизам во автономијата на Универзитетите, бидејќи со новите измени Одборот за акредитација и евалуација во име на државата одлучува кој може да дојде до диплома, а кој не е способен за тоа. Исто така, проверката на знаењето на

студентите е можна единствено по дипломирањето. Со овие законски измени му се дава надлежност на Одборот за акредитација и евалуација да презема дел од инженерциите за оценувањето на студентите, што сепак е основна дејност на Универзитетот.

Исто така, сметаме дека за можноста ректор на државен универзитет да биде странски државјанин не постои правна основа и дека таквото решение може да предизвика несогледиви негативни последици по високообразовниот систем во нашата држава од многу аспекти.

Нашиот Институт има и многу забелешки кон поголем број на предложените измени и дополнувања на Законот за високото образование, но во овој момент, сметаме дека најиндикативен во однос на нашите интереси како институтција каде што се организираат студии од втор циклус (по фолклористика) е членот 9 од Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование, кој се однесува на член 95-а, во кој се вели: „Право да биде ментор на студентите од втор циклус на студии има само наставник кој објавил најмалку шест труда во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт фактор кои се во првите 50% списанија од соодветната област во базата на Web of Science и кој добил акредитација од Одборот за акредитација и евалуација во високото образование“.

Институтот за фолклор смета дека овој член е во спротивност со условите кои владеат во последниве години во нашиот Институт, па и во другите сродни институции. Најпрвин, не се согласуваме дека меѓународно списание мора да биде во WEB SCIENCE, затоа што постојат во одредени научни дисциплини многу значајни списанија и публикации за самата дисциплина што имаат меѓународна редакција, а кои не се во оваа мрежа – списанија од фолклористика, етнологија, славистика, етномузикологија и др). Несоодветното финансирање на научно-истражувачката дејност, нередовното и недоволното финансирање на научноистражувачките проекти, немањето финансии за учества на научниот кадар на научни собири во странство, нефункционирањето на издавачката дејност, нефинансирањето на студиски престои во странство, нефинансирањето на набавката на стручна научна литература, како и ред други недостатоци, што спаѓа

во надлежност на ресорното Министерство за образование и наука, го оневозможуваат имплементирањето на горенаведениот член. Особено нефункционирањето на издавачката дејност, не наведува на мислење дека монографските публикации од домашните научни работници се потценети и не се вреднувани соодветно, особено кога ќе се земаат предвид националните и уметничките дисциплини, т.е. научното поле кое е предмет на истражување на научните работници вработени во Институтот за фолклор.

Истото ова, односно недоволното издвојување на финансиски средства важи и за финансирањето на вработените во високообразовните и научните институции за учествата на научни собири во странство, така што во добар дел тие и сами си ги финансираат своите учества на меѓународните научни собири. Од погореспоменатите причини сметаме дека споменатиот член од Предлог-законот што ја регулира проблематиката во врска со критериумите на одредувањето на менторите треба да се прилагоди на нашата општествена и економска реалност.

Сите овие пребрзани решенија поврзани со Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование, како и Предлог-законот за високообразовните установи за образование на наставен кадар во предучилишно, основно и средно образование, сметаме дека ја кршат автономијата на Универзитетите како високообразовни установи, која е уставен принцип, темелна вредност и основен предуслов за квалитетно образование и научна дејност. Тргувајќи од овие премиси сметаме дека треба сериозно да се размисли за усвојување на вака предложените измени и дополнувања и да се започне со вистинска јавна дебата во која би биле вклучени сите засегнати страни: стручните служби на МОН, на Собранието, како и докажани експерти од областа на високото образование.

Неисполнување на вака поставените високи критериуми за ментор според член 95-а од Законот за високо образование, а уште повеќе со член 9 од Предлог-Законот, нас како институција од посебен национален интерес не доведува во многу незавидна состојба за неможност на одредување ментор на студиите од втор циклус по фолклористика. Имено, не само што ментор не можеме да одредиме од редовите на вработените во нашата институција, туку и од професорите и научните

работници од целата држава, бидејќи никој не ги исполнува вака строгите критериуми, што во крајна линија би не довело во ситуација да одредуваме ментори од странство, во кој случај сметаме дека нема да се застапува националниот и државниот интерес на Р. Македонија.

Затоа, како заклучок од досега искажаното, а воедно и како официјален предлог до структурите на УКИМ, коишто треба да ги достават заклучоците за забелешките и предлозите до МОН и Собранието на Р. Македонија за Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за високото образование, сметаме дека: студиите по фолклористика, заедно со студиите од областа на уметноста, филологијата и националната историја треба да бидат изземени од членот 95-а, кој се однесува на менторите од втор циклус, како што во членот 96 став 18 од Законот за високото образование, кој се однесува на менторите за струдиите од трет циклус. Имено, фолклористиката како национална научна дисциплина, која покрај националниот го опфаќа и уметничкиот аспект на истражувањето на фолклорот, треба да биде изземена, како што е случајот со изземањето на некои од студиите со национален и уметнички контекст (од областа на уметноста, филологијата и националната историја) при одредувањето на ментори од трет циклус на студии, како што е регулирано со член 96 став 18 и член 125 став 9 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија“ бр. 35/2008; 103/2008; 26/2009; 83/2009; 99/2009; 115/2010; 17/2011; 51/2011; 123/2012; 15/2013; 24/2013; 41/2014; 116/2014 и 130/2014).

ИНУ Институт за фолклор
"Марко Цепенков" - Скопје

З. Малинов